

Haptické mapy – vskutku ojedinělý počín

Nápad, který si osoby se zrakovým postižením velice pochvalují

Už zhruba půl roku nabízí společnost Seznam.cz na svém stejnojmenném internetovém portálu v části Mapy při volbě Změnit mapu nově také výběr mapy haptické = hmatové, kterou bez problémů „přečtou“ nevidomí či slabozrací. Ale nebyť aktivy dvou specializovaných univerzitních pracovišť, takováto možnost by neexistovala...

Světově jedinečný projekt

Historie prací na „blind friendly“ mapách se začala psát v roce 2007. Vlastní nápad se zrodil v hlavě Radka Seiferta ze Střediska pro podporu studentů se specifickými potřebami ELSA na ČVUT v Praze, které ke spolupráci později přizvalo podobně zaměřené středisko Teiresiás působící na brněnské Masarykově univerzitě, obě pracoviště jsou hlavními řešiteli projektu. Třetí spolupracující subjekt, tj. Seznam.cz, poskytl své technologické zázemí a mapy implementoval.

Trvalo několik let, než se řešitelskému kolektivu podařilo vyvinout metodu generování hmatových map na podkladě běžných vizuálních. Zvolený mapový podklad se následně převádí do grafického dokumentu při zachování zásad hmatového vnímání. Výsledný dokument je kompatibilní s technologiemi, které mohou jako tiskové médium použít tzv. mikrokapslový papír. Je to papír s teplocitlivou vrstvou: na ní se předloha standardním způsobem vytiskne, posléze se ve speciálním zařízení

s infračervenou lampou zahřeje. Po tomto kroku dojde ke zvětšení objemu tmavých kontur, které tak vystoupí nad papír a vytvoří hladký a dobře hmatný reliéf. O mikrokapslovém papíru se neuvažovalo dlouho – např. obě jmenovaná střediska nebo i některá speciální pedagogická centra, speciální školy a organizace zaměřené na nevidomé klienty mají k dispozici tiskové zařízení, které s ním dokáže pracovat. Výroba mapy včetně přípravy potřebných podkladů přitom zabere pouze několik minut.

Většina předešlých postupů, které se používaly k výrobě tohoto zvláštního typu map, měla tři základní nedostatky – neúnosnou časovou náročnost, nutnost specifických odborných znalostí obsluhy a značný podíl manuální práce.

Pohled na mapu

Z běžných internetových map se dá udělat jakýkoli výřez v ja-

Zobrazení stejného území na základní a na haptické mapě.

Protože se předpokládá, že haptické mapy budou používat i vidící uživatelé, je jejich popis dvojitý. Ulice se označují třípísmennou zkratkou, náměstí zkratkou ze čtyř písmen. Zkratky jsou vypsány v Braillově písmu v ose ulice/náměstí, jsou přitom zvoleny tak, aby se v zobrazeném území neobjevily vícekrát. Světlezelená barva klasických popisů celých názvů nereaguje na tepelnou úpravu při tisku, tento text je tedy pouze ve vizuální podobě.

kémkoli měřítku. Oproti tomu haptické mapy jsou zobrazeny na jednotlivých předem definovaných listech formátu A4 v přibližném

měřítku 1 : 1500, každý list zobrazuje území 300 x 425 metrů. „Může“ za to skutečnost, že uživatelé je dostávají pouze jako tištěné; práce online se s nimi nepředpokládá.

Podkladem pro obsah mapových listů je stejná vektorová zdrojová databáze jako u běžných map. Také ke zpracování se používá stejný nástroj – Mapnik, díky tomu se mapové databáze projeví okamžitě i v nově generovaných hmatových mapách. V té souvislosti je nutno dodat, že dokud Seznam.cz nezískal přístup k vektorovým datům, nešlo tyto mapy vytvořit pro praktické použití.

Zvolená technologie tisku nedokáže tisknout ve více vrstvách, proto nemohou haptické mapy zobrazovat stejně velké množství informací jako ty obyčejné. Z toho důvodu se musely vybrat takové prvky, které se mohly jako podobné metodou generalizace sloučit s tím, aby obsah mapy zůstal pro hmatové vnímání čitelný a přehledný – např. plošné objekty byly sloučeny do skupin budovy, vodní plochy, zeleň a průmyslové plochy, obdobně se sloučily liniové prvky a bodové objekty.

Zástupci tří jmenovaných subjektů novinku podrobně představili mj. také účastníkům březnové konference INSPO. Tento jejich příspěvek je umístěn na webu www.inspo.cz v části Konference INSPO/INSPO 2014/Textové příspěvky do sborníku.

(mk)

Recepty z Kosatce

Také tentokrát otiskujeme dva recepty Otakara Vaňhy, vedoucího tréninkové restaurace a kuchyně pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením, a jejího kuchyňe Milana Kňourka.

Kuřecí medailonky po zámecku

Suroviny:

600 g kuřecích prsíček, sůl, 15 g hladké mouky, bílý pepř, 3 lžičce oleje, 20 g másla, 150 g ananasového kompotu bez nálevu, 100 g brusinkového kompotu, 60 g kečupu, 1 dl vývaru nebo vody, 0,5 dl červeného vína.

Z prsíček nakrájíme medailonky, mírně naklepeme, osolíme, opepříme, jemně poprášíme moukou a na horkém oleji po obou stranách opečeme. Medailonky vyjme, do výpeku přidáme máslo, nakrájený ananas, brusinky, kečup, vývar nebo vodu, víno – vše promícháme a prohřejeme. Medailonky přeléváme šťávou s ovocem.

Závitky ze šunky

Suroviny:

400 g šunky, 400 g eidamu, 200 g ovčího sýra s paprikou nebo bylinkami, 2 vejce, 2 dl bílého vína, 100 g hladké mouky, olej na smažení, petrželová nať.

Tenké plátky šunky překryjeme 1 nebo 2 plátky sýra a opět zakryjeme plátkem šunky. Ovčí sýr nakrájíme na stejně velké kousky, položíme je na kraj plátku šunky se sýrem. Šunku pevně zarolujeme a závitek spícháme párátkem. Do misky nalijeme víno, přidáme vejce, vše dobře rozšleháme a za stálého míchání přidáváme hladkou mouku. Směs postupně vyšleháme v hladké husté těstičko. Závitky obalíme v připraveném těstičku a smažíme v rozpáleném oleji dozlatova. Usmažené závitky přendáme na papírové ubrousek a opatrně odstraníme párátko. Když trochu vychladnou, nakrájíme je na půlky, ozdobíme petrželkou a nakrájenými rajčaty.

ABILYMPIJSKÝ ZPRAVODAJ
(číslo 5 – říjen 2014).

YDAVATEL:
Česká abilympijská asociace, o.s.,
Sladkovského 2824,
530 02 Pardubice.

REDAKCE:
Rokycanova 2654,
530 02 Pardubice,
Jaromír Fridrich (šéfredaktor):
fridrich.jaromir@seznam.cz,
Miloš Kajzlík:
milos.kajzlík@caacz.cz,
Miloš Pelikán:
bobpelikan@seznam.cz.

KONTAKT:
telefon: 466 304 366.

KOMPLETNÍ ARCHIV
ve formátu pdf na www.caacz.cz.

GRAFIKA A SAZBA:
CAA, o.s., Pardubice.

TISK:
Studio Press, s.r.o. Pardubice.

EVIDENČNÍ ČÍSLO:
MK ČR E 12884.

Pozoruhodné drama beze slov

Zkraje října měl v našich kinech premiéru ukrajinský film Kmen. Nezazní v něm jediná věta: hlavní postavou totiž je hluchoněmý mladík Sergej, který nastoupí do speciální internátní školy. Aby zde „přežil“, stává se členem divoké organizace, takzvaného kmene. Postupně se s ním sžívá a přizpůsobuje se jeho režimu. Náhodný sex s jednou z kmenových konkubin však přeroste v lásku, a tak musí Sergej porušit nepsaná pravidla uvnitř spolku...

Drama, v němž se sluchově postižené postavy dorozumívají znakovou řečí a ticho je intenzivním zvukem, se promítá hlavně ve filmových klubech. Dle recenzí jde o zdařilý syrový pohled na násilí mezi mladými delikventy.

(pel)

Euroklíč od prosince zdarma ve všech krajích

Euroklíč v kombinaci s eurozámkem je účinným způsobem, jak zabránit poškození či zneužívání veřejných míst důležitých pro vozíčkáře a další lidi se zdravotním postižením. Jde zejména o bezbariérové toalety, výtahy a schodišťové plošiny. Nezamčené WC se totiž běžně stává skladištěm nepotřebných věcí, noclehárnou pro bezdomovce či lákadlem pro vandaly. Ani situace, kdy je nutno shánět klíč v recepci hotelu či u personálu benzínové pumpy, není pro člověka s vážnou poruchou vymešování bezproblémová.

Nápad poskytovat vytvářeným skupinám osob euroklíč a instalovat speciální zámky vznikl v Německu v polovině 80. let. Pomůcka je kromě této země nejvíce rozšířena v Rakousku, Švýcarsku a Skandinávii. U nás záměr pro-

sazuje Národní rada osob se zdravotním postižením.

V současnosti je euroklíč k dostání zdarma v Jihomoravském, Královéhradeckém, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském a Středočeském kraji. Už v prosinci k nim přibudou ostatní kraje, kde si lidé zatím mohou pomůcku zakoupit za 400 korun v pražském sídle Národní rady.

Uživatelé mohou být držitelé průkazu TP, ZTP, ZTP/P, diabetici, stomici, onkologičtí pacienti, lidé trpící roztroušenou sklerózou, Parkinsonovou chorobou, Crohnovou chorobou, ulcerózní kolitidou či močovými dysfunkcemi a také rodiče dětí do tří let. Moderní veřejné toalety jsou totiž často vybaveny přebalovacím pultem a díky své velikosti umožňují zaparkování dětského kočárku.

K neaktivnějším distributorům pomůcky patří Pardubický kraj, zejména regionální pracoviště Národní rady (Radka Svatošová, telefon: 466 952 423 nebo 736 751 202, e-mail: pardubice@nrzp.cz). Euroklíč lze sehnat i v centrech pro zdravotně postižené a seniory v Pardubicích, Chrudimi a Ústí nad Orlicí. Pomůcku poskytují také odbory sociálních věcí na všech městských úřadech v kraji. Rodiče malého dítěte si ji mohou zapůjčit prostřednictvím Sítě mateřských center: koordinátorkou pro Pardubický kraj je Petra Benesová v Litomyšli (telefon: 602 178 849, e-mail: petra.benesova@materska-centra.cz).

Seznam míst osazených eurozámkem a distribučních míst ve všech krajích bude zveřejněn na stránkách www.euroklíč.cz. (pel)

Učím se chodit. Sleduj to online

Na začátku všeho byla sázka. Přesněji řečeno výzva. „Já se chci tento rok naučit vařit,“ řekl mi kamarád. „Jestli se budeš učit vařit, tak já se budu učit chodit,“ reagovala jsem pohotově.

Totíž abyste rozuměli. Je mi sice už dost přes dvacet, ale stále neumím chodit. Může za dětská mozková obrna. Ano, je pravda, že mi tato diagnóza trochu tvoří život. Musím třeba jezdit bezbariérovou dopravou a hledat budovy bez schodů. To jsou ale věci, na které se dá zvyknout a díky šikovným aplikacím do mobilu se dají i hravě zvládnout.

Z čehož tedy plyne, že si navzdory vozíku žiju celkem pohodový život. Díky hendikepu si však jasně uvědomuji, že bych měla cvičit. Rehabilitace by mi prospěla, to je bez debat. Jenže znáte to: Donutíte se k něčemu, co vás tak úplně nebaví.

Jsem celkem soutěživý typ. A tak mi možnost vyhrát večeri, když na ni přijdu o berlič, přišla jako docela dobrý nápad.

Pravidla byla jasná. Za každé kamarádem vlastnoručně uvařené jídlo já ujdou několik metrů o berlič.

Třeba lívance s marmeládou byly za padesát metrů. Pravidelně jsme se navzájem informovali o svých fyzioterapeutických a kulinářských úspěších.

Když jsem se jednou chlubilá tím, že jsem šla o berlič na oběd, řekl mi: „Ty normálně chodíš, vole. To by měl někdo

točit a ty bys o tom mohla psát blog.“

Od nápadu k realizaci už byl jenom kousek. Zaregistrovala jsem si doménu www.chodimvole.cz. To je místo, kde můžu psát o svých zkušenostech, radostech i strastech, které mě potkají při zdolávání metrů po vlastních nohou.

A baví mě to!

Neexistuje lepší spojení internetu a mého hendikepu. Z nudné rehabilitační povinnosti se rázem stala zábava. Přemýšlím, co bych napsala na blog, a abych tam vůbec mohla něco napsat, musím chodit.

Je to jednoduché. Internet v sobě skýtá motivační prvek. Je to něco jako veřejný příslib. Přece tam musím něco sdílet. Ten web nemůže být mrtvý, protože kdyby byl, znamenalo by to jediné: že mrtvé je mé předsevzetí naučit se chodit. Což nechci.

Díky internetu to vím. Web je zkrátka výborný i jako rehabilitační nástroj.

Ladislava Blažková